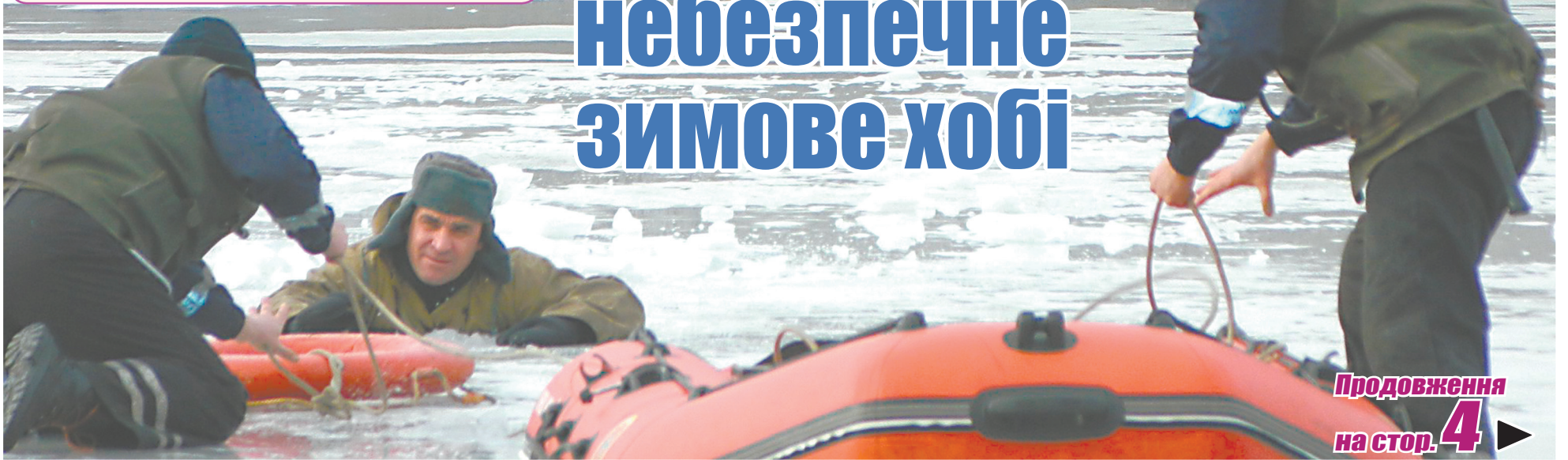

ТЕМА НОМЕРА

Цієї зими на Чернігівщині вже стався трагічний випадок із 65-річним рибалкою. На Десні, де він рибалив, тріснула крига – і чоловік втопився. У період, коли на зміну морозам приходить відлига, чернігівським рятувальникам додається роботи, адже, попри застереження, на крихкий лід виходять чимало рибалок. За таку необачність деякі з них розплачуються надто високою ціною – власним життям.

ТОНКИЙ ЛІД: рибалок вабить небезпечне зимове хобі

Продовження
на стор. 4

ІСТОРИЧНА ПОДІЯ. В Україні створили Єдину помісну православну церкву

15 грудня православні архієреї оголосили про об'єднання українських церков в Єдину помісну незалежну церкву. Про це повідомив Президент України Петро Порошенко під час Об'єднавчого собору.

«Вітаю всіх зі створенням Української помісної автокефальної православної церкви, яка тільки що відбулася в Святій Софії», – зазначив Глава держави. В Об'єднавчому соборі взяв участь 41 архієрей Київського патріархату, 12 – Автокефальної церкви, 10 – Московського патріархату, серед яких митрополит Симеон і митрополит Софроній. Очолив собор Української православної церкви представник Вселенського патріархату митрополит Галльський Еммануїл.

Главою Української помісної автокефальної православної церкви став 39-річний митрополит Епіфаній.

Порівняно молоді літа митрополита Епіфанія компенсуються стрімкою кар'єрою та п'ятьма роками самовідданої роботи заступником патріарха Філарета. На відміну від багатьох своїх колег в українських церквах, які навчались у Московії, він освіту здобував в Україні та в Греції. Його досконале знання грецької мови може бути суттєвим доробком у світлі майбутніх тісних стосунків із Константинополем, адже все спілкування відбуватиметься цією мовою.

Саме Епіфаній 6 січня під час співслужіння з Вселенським патріархом Варфоломієм отримає томос про автокефалію.

Сезон мандаринового буму в розпалі

Помаранчеві заморські цитринки смакують дорослим і малечі. До того ж, вони вже давно стали атрибутом Нового року, який наближається із шаленою швидкістю. Проте, купуючи цитрусові, які наразі продають мало не на кожному кроці, не варто втрачати пильності. Бо вибір мандаринів для усієї сім'ї – справа відповідальна. Крім насолоди смаком і дози вітаміну С, від них можна отримати й інші «принади» у вигляді алергічної реакції.

Продовження на стор. 3

ГЧ

Голова Чернігівської облдержадміністрації формує команду

Новопризначений голова Чернігівської ОДА Олександр Мисник призначив собі 4-х радників із когорти патріотично налаштованих громадян. Тож із очільником області на громадських засадах співпрацюватимуть учасники АТО (ООС) і представник волонтерської спільноти. **Продовження на стор. 2**

ГЧ

Сіверська школярка ілюструє англійські книги

Попри зовсім юний вік, 11-річну Дарішу Кирсанову можна вважати справжнім митцем. Вона вже має власну виставку картин, а також проілюструвала дві англійські книги для британської благодійної організації. Прибуток від продажу такої літератури йде на лікування тяжкохворої малечі по всьому світу та підтримку дітей біженців. **Продовження на стор. 5**

ГЧ

Життєва філософія щасливої людини

Вчений секретар Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського Максим Блакитний обрав собі фах до душі і вважає себе реалізованою людиною. Цікава робота не дає нудьгувати у будні. А у вихідні чоловік знаходить час для захоплення – подорожей Україною. **Продовження на стор. 7**

У голови Чернігівської облдержадміністрації з'явилися чотири радники

Новопризначений голова Чернігівської ОДА Олександр Мисник поступово формує команду. Очільник області призначив собі 4-х радників – Олександра Мезенцева, Світлану Здор, Ігоря Бизгана та Михайла Мальця. Із новим головою радники працюватимуть виключно на громадських засадах.

Своїх радників Олександр Мисник обрав серед тих, хто завжди на передовій – і вдома, і на сході України, тобто учасників ООС (АТО), а також волонтерів.

Довідково:

ОЛЕКСАНДР МЕЗЕНЦЕВ – заступник керівника громадської організації «Центр тактичного навчання СОТА» та один із його засновників. Учасники Центру брали участь у бойових діях на сході України як бійці та волонтери, а також організували безкоштовні тактичні навчання. Олександр Мезенцев знявся у фільмі «Кіборги» та консультував його авторів з окремих питань.

СВІТЛАНА ЗДОР, волонтер, голова Чернігівського підрозділу Всеукраїнського ГО «Об'єднання добровольців», керівник Центру допомоги учасникам АТО в Чернігівській області.

ІГОР БИЗГАН, учасник бойових дій у зоні ООС (АТО) Луганської та Донецької областей України, був заступником командира батальйону з озброєння – начальник технічної частини. Нині очолює Чернігівську обласну організацію «Товариство сприяння обороні України».

МИХАЙЛО МАЛЕЦЬ, учасник бойових дій у зоні ООС (АТО) Луганської та Донецької областей України.

25 грудня і 7 січня: коли святкувати Різдво

Другий рік поспіль 25 грудня, на яке припадає католицьке Різдво, є в Україні вихідним днем. Водночас офіційним вихідним і святом залишається православне Різдво за юліанським календарем – 7 січня. Тож зрозуміло, що в людей виникають запитання: яке ж із цих свят відзначати, а, можливо, обидва? Думкою з цього приводу журналіст «ЧЕЛАН» поцікавився в отця Романа, настоятеля Катерининського храму в Чернігові.

Священик розповів, що за старим стилем православне Різдво дійсно припадає на 25 грудня, а не на 7 січня. Проте він вважає, що питання про перенесення Різдва наразі не на часі. Тим часом отець Роман схвально ставиться до запровадження додаткового вихідного, тим паче, що 25 грудня для православних – не банальна дата.

«Наша церква цього дня вшановує великого православного святого Спиридона Триміфунтського. Він в Україні стояв на рівні зі святителем Миколаєм. Але його трішки призабули, та нині традиція його вшанування повертається. У нашому храмі є ікона святителя Спиридона з частинкою його мощів. Відповідно, ми святкувати цього дня будемо», – зазначив отець Роман.

Духівник також розповів, як щороку проводить 25 грудня.

«Із дружиною та дітьми відвідуємо службу в чернігівському костюлі. Але я йду туди не як священик. Приходимо просто як люди, сідаємо на лавочку, слухаємо богослужіння. Я знайомий із багатьма священиками, тож просто вітаю їх із святом, яке вони святкують, тобто з Різдвом Христовим. Отака в мене вдома традиція. Але якщо наше Різдво перенесуть, то не зможу ходити до костюлу, бо святкуватимемо в себе», – сказав отець Роман.

Найменші самбісти Чернігова в неділю зустрілися в спортивному залі, аби помірятися силами. Змагання пройшло у формі фестивалю «Юний самбіст», у якому взяли участь приблизно 80 дітей, котрі займаються цим видом спорту не більше року.

«Не можна назвати це змаганнями. Тому що учасники – діти, які займаються там 3-4 місяці. Тож ми вирішили до новорічних свят зробити такий собі фестиваль для дітей. Не лише показати, який це вид спорту, але й, оскільки закінчується рік, щоб подарувати дітям і батькам радість», – каже президент Чернігівської обласної федерації самбо Петро Пекур. «Це ми проводимо другий фестиваль для найменших вихованців, бо зараз дітей дуже багато, і просто не існує змагань, на які вони можуть потрапити. Всі основні змагання починаються з 10-11 років. А оскільки діти приходять у 5-6 років, то п'ять років без змагань не дають жодного досвіду», – зазначив

Фестиваль самбо об'єднав спортсменів-початківців

головний суддя змагань, тренер Валерій Внуков.

Організатори стверджують, що фестиваль зберіг усі ознаки змагань, такі як конкуренція та суперництво, проте він проходить у більш лояльній формі. А сам захід має побороти хвилювання та страх у спортсменів-початківців.

Показати приклад малечі прийшли старші товариші, які займаються самбо вже приблизно чотири роки. А також майстри спорту, які присвятили все своє життя цьому виду

єдиноборства як, наприклад, заслужений тренер України Петро Лобас, який доклав усіх зусиль, аби відродити єдиноборства на Чернігівщині.

У результаті спортивних поєдинків усі діти отримали подарунки, а переможців нагородили медалями. Після закінчення змагань голова федерації самбо в Чернігівській області Петро Пекур організував для усіх учасників солодкий стіл, а цікавинкою свята стала пісочна анімація.

Ольга Лазун

Куликівська «Ромашка» утеплена на зиму

У Куликівському закладі дошкільної освіти «Ромашка» завершили роботи із заміни старих вікон на сучасні металопластикові. Це стало можливим за підтримки та сприяння народного депутата України Валерія Давиденка. У садочку замінено 36 вікон, 2 дверей і один балконний склоблок. На ремонтні роботи використано 450 тисяч гривень субвенції для соціально-економічного розвитку окремих територій. Це забезпечить збереження тепла в дитячому закладі. До речі, минулого року за підтримки Валерія Давиденка в садочку «Ромашка» капітально відремонтували і ввели в дію дві кімнати для занять спортом.

АКТУАЛЬНО

Когорта сіверських благодійників розширилася

У Чернігівському обласному художньому музеї імені Галагана відбулася урочиста церемонія нагородження лауреатів щорічного обласного конкурсу «Благодійник року» імені меценатів Тарновських. Серед відзначених – депутат Городнянської міськради від партії «Наш край» Ігор Романенко в номінації «Благодійник року – приватна особа», благодійний фонд «Наш край» у номінації «Благодійник року – неприбуткова організація».

Також відзначено в номінації «Благодійник року – регіональна бізнес-структура» ТОВ «Сільськогосподарське підприємство «Агродім», де юридичний департамент очолює керівник фракції «Наш край» у Чернігівській обласній раді Ольга Чередник.

Конкурс «Благодійник року» імені меценатів Тарновських започаткований у 2008 році з метою поширення на Чернігівщині благодійницької діяльності, меценатства і волонтерства. За умовами конкурсу, його учасниками можуть бути фізичні та юридичні особи, які надали одно- чи багаторазову благодійну допомогу для вирішення суспільних проблем регіону.

Цього року до оргкомітету надійшло 39 пропозицій у 7 номінаціях.

Ніжинка стала лауреатом Премії Кабінету Міністрів України

У Будинку Уряду України урочисто нагородили громадських діячів України за активну участь у правозахисній і політичній діяльності, розвитку місцевого самоврядування, у національно-патріотичному вихованні, волонтерській діяльності, захисті територіальної цілісності України, розвитку соціально відповідального бізнесу, культурно-мистецькій та науковій діяльності. Нагороджували лауреатів Премії Кабінету Міністрів Прем'єр-міністр Володимир Гройсман, міністр молоді і спорту Ігор Жданов і віце-прем'єр В'ячеслав Кириленко.

Серед лауреатів була Анжела Тимченко – методист Ніжинського будинку дітей та юнацтва та координатор Ліги старшокласників Ніжина.

«Премія присуджена за досягнення у роботі з молоддю за 2017 рік, у моєму випадку – розвиток учнівського самоврядування. Тобто це оцінка наших із Лігою старшокласників Ніжина старань та досягнень», – розповіла Анжела Тимченко.

Вогонь забрав життя родини

До служби порятунку «101» в Ічнянському районі надійшло повідомлення про пожежу житлового будинку в районному центрі по вулиці Бунівка. Сусіди повідомили, що з будинку йде дим, а господарі не відчиняють дверей. На виклик до місця пригоди оперативно прибули рятувальники.

Вогнеборці за допомогою спеціального інструменту відчинили двері та під час проведення розвідки виявили тіла господарів 1941 та 1946 років народження. Ймовірно, подружжя загинуло внаслідок дії небезпечних продуктів горіння. Причиною трагедії стало необережне поводження господаря з відкритим вогнем.

Дивись
відео
про зимову
риболовлю

На дворі то мороз, то відлига, однак рибалок із криги не зігнати. Заради улюбленої справи вони ладні ризикувати здоров'ям і навіть життям. І так із року в рік. Не зупиняють відчайдухів навіть звістки про трагедії, які стаються через крихкий лід.

ТОНКИЙ ЛІД:

небезпечне зимове хобі

«Я з самого дитинства так, мені подобається, люблю це, я без цього не можу», – розповідає рибалка Андрій Кисіль. Для рибалок це і хобі, і сенс життя, і неймовірний азарт. А ще – спосіб економії. Пенсіонер Володимир Полегенько щодня рибалить на кризі, щоб програвувати себе та дружину.

«М'ясо економимо, юшку варимо з риби», – зізнається рибалка Володимир Полегенько.

Коли на дворі ледь приморозило, а крига ще не зовсім міцна, зимова риболовля може бути небезпеч-

ною і навіть смертельною. На початку грудня цього року на Десні втопився 65-річний рибалка – під ним тріснула крига.

«Головна причина трагедій, що відбуваються на тонкій кризі, – це необережність громадян під час перебування на водоймах, особливо під час нестійких морозів рибалки все одно виходять на кригу, провалюються і не завжди їм можна допомогти», – говорить Євген Дубина, речник ДСНС України в області.

Якщо ви провалилися під воду, не панікуйте, а ши-

роко розведіть руки та спробуйте наповзом піднятися на лід і перекотитися до берега. Такі поради дають рятувальники. А ще не радять під час риболовлі грітися алкоголем, ліпше калорійною їжею.

«Хліб, сало беру, треба ж пообідати», – відзначає Володимир Полегенько.

До речі, торішньої зими на річках області втопилися двоє рибалок. Трьох вдалося витягти з води живими.

Яна Титенюк

Якщо ви провалилися під лід

Не панікуйте

Якщо відчуєте, що провалюєтесь, затримайте дихання. Після занурення головне – заспокоїтися і зосередитися. Діяти треба швидко і рішуче, не потрібно просто борсатися і витратити сили даремно.

Не знімайте одягу. Вам може здатися, що він тягне вас донизу, але не варто витрачати на нього час. До того ж між шарами одягу можуть бути повітряні прошарки, які утримують вас на плаву.

А от важкого рюкзака краще позбутися.

Зігрійтеся і зверніться по допомогу

Ви ризикуєте переохолодитися й отримати обмороження. Тому потрібно або переодягтися в сухий одяг, або зняти, викрутити й знову одягти той, що на вас. І якомога швидше біжіть до теплої приміщення, що знаходиться поблизу. Якщо ви далеко від населених пунктів, розведіть вогнище.

У жодному разі не можна розтирати руки й ноги (холодна кров із кінцівок приплине до голови) і великими ковтками пити гарячу рідину, а тим паче міцні напої (почнеться різкий приплив крові до шкіри). Все це погано впливає на судинну систему, в гіршому випадку може призвести до зупинки серця.

Зорієнтуйтеся

Підніміться до ополонки і широко розведіть руки в сторони – так буде легше утримуватися на плаву.

Найлегший шлях – той, яким ви прийшли. Якщо лід витримав вас у перший раз, отже, ви зможете пройти по ньому знову.

Але якщо є течія, у жодному разі не повертайтеся до неї спиною: висока ймовірність, що вас затягне під лід і вибратися буде складніше. У цьому випадку рухайтесь до протилежного краю ополонки.

Вибирайтеся

Покладіть обидві руки на лід. Активно працюйте ногами, щоб тіло набуло горизонтального положення.

Підтягніть себе догори та підніміться на ліктях, щоб з одягу стекла вода. Потім ковзким рухом витягніть себе на поверхню, але не вставайте. Так ваша вага розподіляється по більшій площі, а отже, лід не проломиться знову.

Якщо вам бракує сил вибратися самостійно, то тримайтеся на поверхні, кличте на допомогу. Руки покладіть на край ополонки: ваш одяг примерзне до льоду й утримає вас над водою, навіть якщо ви втратите свідомість.

Поки чекаєте допомоги, не полишайте спроб вибратися.

Коли опинитесь на поверхні, відкотіться від ополонки щонайменше на кілька метрів. Не треба відразу підхоплюватися на ноги та бігти стрімголов: лід біля ополонки може бути тонким. Встати на ноги можна тільки тоді, коли під вами виявиться товстий лід або земля.

Повертайтеся тим же шляхом, яким прийшли.

ХОДИТИ ПО ЛЬОДУ ЗАВЖДИ НЕБЕЗПЕЧНО! ОСОБЛИВО НЕБЕЗПЕЧНИЙ ЛІД

Допомагаємо постраждалому

Не треба стрімголов кидатися на допомогу: лід поруч із місцем провалу може проламатися, а ви опинитесь у воді.

Насамперед зателефонуйте до служби порятунку за номером 112. Потім знайдіть палицю або мотузку або імпровізуйте: наприклад, зв'яжіть кілька шарфів або ременів.

Підбирайтесь до ополонки поповзом, щоб ваша вага розподілялася по більшій площі, та зупиніться за кілька метрів від води. Киньте потерпілому палицю, мотузку або те, чим можна їх заміняти, і тягніть.

Назад теж треба повзти. Встати можна буде, лише коли під ногами виявиться товстий лід або земля.

Як не опинитися в крижаній воді

Виходячи на лід, ви наражаєте своє життя на небезпеку. Найбільш невдалий час для подібних прогулянок – початок зими, відлиги та рання весна. Але обережним треба бути завжди. Товщина льоду постійно змінюється. Навіть якщо ви пройшли більшу частину шляху без проблем, це не означає, що попереду лід буде таким же безпечним.

Не виходьте на лід поодиночі, вночі або за поганої видимості.

Безпечніше пересуватися по чистому льоду, на якому немає снігу.

Ніколи не перевіряйте міцність криги ногою. Дійте палицею або довіртеся очам. Лід блакитного кольору – найміцніший, білого – вдвічі тонший, матово-білий і з жовтуватим відтінком – зовсім ненадійний.

Обходьте місця, де росте очерет, кущі, дерева: там ймовірність провалитися під лід завжди вища.

Якщо ви йдете по льоду компанією, тримайте безпечний інтервал у 5-6 метрів.

Прислухайтеся. Якщо чуєте дивні скрипи або тріск, краще розверніться і ковзкими рухами повертайтеся до берега.

Які речі взяти

на прогулянку по льоду

Комплект теплої одягу.
Мотузку або міцний шнур із вантажом на кінці.

Сірники.

Телефон.

Палицю, щоб перевіряти міцність льоду.

Термос із чаєм.

Речі можна скласти в рюкзак, але під час переходу повісьте його лише на одне плече: ви зможете легко від нього звільнитися, якщо під вами проломиться лід.

Даріша Крисанова

ШКОЛЯРКА ІЛЮСТРУЄ БЛАГОДІЙНІ КНИГИ

Дивись відео
про талановиту
школярку

для британського видавництва

У свої 11 років маленька художниця Даріша Крисанова уже має власну виставку картин і створює оригінальні перформанси. Каже, що малює з самого малечку, адже мріє стати професійним митцем і пов'язати своє життя з творчістю.

Улюбленою тематикою дівчинки є фантастичні звірі, яких вона вигадує сама, хоча спершу в роботах Даріші були лише тварини, яких вона бачила на власні очі та по телевізору.

«Спочатку мені це подобалося, тому що це було простіше, а потім я подумала, що можна вигадувати звірів, яких не існує зовсім, і це дуже цікаво. Тут абсолютно різні роботи, і про літо, і про птахів, і про дракона з пончиками. Тюлені, які не лежать на пляжі, а їдять ковбасу і живуть у холодильнику», – каже юна художниця.

Окрім усього іншого, дівчинка застосує свій творчий потенціал у благодійності. Вона вже проілюструвала дві англомовні книги, які видає британська благодійна організація «Clever Fox Press». Таку літературу можна придбати в будь-якій країні через інтернет. Прибуток від продажів іде на підтримку дітей біженців і лікування тяжкохворої малечі по всьому світу. До того ж казки у

книгах навчають юних читачів моралі та толерантності.

«У книгах про лисиць я зобразила те, як у рудих лисиць сталася пожежа і вони повинні були переселитися до сірих лисиць. Але сірі лисиці їх не приймали. А коли вони побачили рудого лиса, то почали його фотографувати, вони таких ніколи не бачили і не сприймали як таку саму лисицю і такого ж рідного, як і вони», – розповідає Даріша Крисанова.

Видавець із Британії Юлія Фуксман розповідає, що робота над однією книжкою триває кілька місяців. Дитині-ілюстратору надається повна свобода творчості, але від неї вимагають неабиякої працездатності й терпіння.

«Ілюстрація книжок – це дуже важка робота, до того ж, не тільки творчо, але й за тривалістю. Приміром дитині треба намалювати 20 складних ілюстрацій до книги і ще встигати уроки роботи. Не кожному школяру, навіть дуже талановитому, таке до снаги. Це велика професійна робота. Та Даріша впорала-

ся. Вона кілька місяців працювала, відправляла нам свої роботи, ми щось коректували, вона перемальовувала ілюстрації», – зазначає видавець, автор книг, керівник БО «Clever Fox Press» Юлія Фуксман.

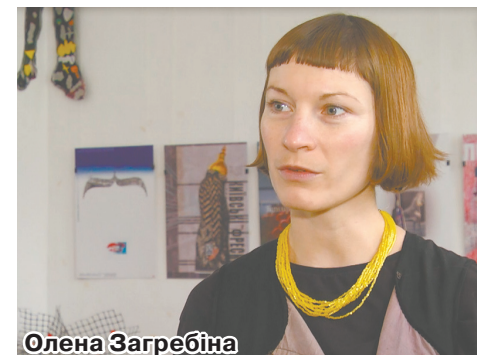

«Я читаю ці книжки, щоправда, вони англійською і я їх перекладаю, щось через перекладач, щось сама. Це теж доволі складно. Але мені не кажуть: маляу отак, я сама, це моя фантазія. Усю казку вмістити в одній картинці мені,

безперечно, не вдається, я малюю по 2, по 3 або більше. Ось в одній книжці я намалювала 15 ілюстрацій про швачку, яка шиє сукні для принцес із різних природних матеріалів», – ділиться художниця Даріша Крисанова.

Творча наставниця дівчинки, художник і викладач Олена Загребіна вважає: аби розвинути талант дитини, дорослі мають насамперед надати їй підтримку та не нав'язувати своєї думки.

«Якщо батьки створюють умови, щоб дитина хотіла творити і почувалася важливою, то її творчість буде розвиватися.

Олена Загребіна

Тому хочеться сказати, що Даріша займається балетом і навчається в художній школі, і багато малює вдома. І це створює таку атмосферу, в якій дуже легко творити. Тому коли ми організували виставку, то намагалися радитися, вибирати якийсь варіант, тобто це не означає, що був диктат», – пояснює керівник проекту «Жива Шафа», художник Олена Загребіна.

Окрім картин, в експозиції Даріші, представленій у Чернігівському художньому музеї, можна побачити й іграшки, які створює її мама за малюнками доньки. А вже найближчим часом у рамках виставки дівчинка проведе власний майстер-клас із малювання плямами, який можуть відвідати всі зацікавлені.

Ольга Лазун

«ЗАГУБЛЕНІ» РЕЛІКВІЇ – меч із Чорної могили

Чернігівщина багата на цікаві археологічні знахідки. Одна з найвідоміших – так званий каролінгський меч із кургану «Чорна могила».

Чорну могилу розкопував у 1872-1873 рр. професор Дмитро Самоквасов, який представив результати своїх трирічних робіт на засіданні III Археологічного з'їзду в Києві.

Висота кургану «Чорна могила» з чотириповерховий будинок – 11 метрів, а його площа перевищує 300 квадратних метрів. Утім, речі, покладені до кургану, розташовані дуже компактно – радіус їх розміщення становить трохи більше трьох метрів. Речей багато: зброя, обладунки та побутові предмети.

Чіі мечі зберігала Чорна могила? Судячи з предметів, що містяться в кургані, там була похована дуже впливова людина свого часу. Не кожен дружинник міг дозволити собі позолочений шолом і такого масштабу курган. Тому вважається, нібито в кургані похований засновник Чернігова Князь Чорний. Але це бездоказово.

Реального підтвердження епічним сказанням про його життя та подвиги не знайшлося.

Є версія, що легенда про Князя Чорного виникла вже після того, як з'явився курган – оскільки назва є, курган є, а персонажа немає.

До речі, в кургані похована не одна людина, а три: два чоловіки – старший, молодший –

і жінка. Княжого вони роду чи ні – достеменно невідомо, тому ми утримаємося від ярликів «князь», «княгиня», «княжич».

Кожному чоловічому скелету відповідає свій шолом, а ось купа різної зброї лежала тільки біля решток старшого з чоловіків. Найцікавіше з них – мечі. Їх було два і про один із них ми розповімо.

Цей меч належить до так званого каролінгського типу меча, що був поширений у Європі в ранньому Середньовіччі – в IX–XI століттях. Датування умовне, мечі каролінгського типу зустрічалися й раніше.

Меч із Чорної могили відомий радянський і російський зброєзнавець Анатолій Кірипніков зараховує до спеціального типу – «особливий» – і датує 959-960 роками. Його колега Еварт Окшотт говорив, що такі з'явилися мечі в другій половині X століття. А це означає, що чернігівський меч – один із перших зразків свого типу.

Однією з характерних ознак мечів цього типу вважаються відігнута в різні боки гарда та наверхшя специфічної форми. До цього мечі робили з прямою гардою і прямим наверхшям. У результаті кисть руки фіксувалася в бою, особливо в момент удару. Це було актуально для бою в пішому строю.

Але прийшло X століття, і в битвах усіх масштабів дуже зросло значення кінноти. Тому виникла гостра потреба звільнити кисть руки. Фактично ка-

ролінгський меч не був призначений для колючих ударів, його стихія – розмашисті рублені удари, а не точкові, колючі.

І щоб ви уявляли меч із Чорної могили не тільки за картинками, наведемо його параметри: загальна довжина меча – 105 см, довжина клинка – 90 см, висота рук'я – 15,4 см.

На фото купи зброї з Чорної могили, зробленому для книги Самоквасова, меч довгий. А ось на фотографіях із Державного історичного музею в Москві, де він зберігається зараз, клинок обламаний. Мабуть, меч не пережив тривалого перебування поза курганом. На клинку автор залишив клеймо. Воно розчищене, щоправда, не повністю. Можливо, його очистили б і далі, але меч обламаний, тому повністю його не прочитати в будь-якому випадку.

Як підсумок, варто сказати, що цей меч, як практично всі речі з розкопок Чорної могили, нині знаходиться в експозиції Державного історичного музею в Москві. І шансів повернути його до Чернігова вкрай мало.

Михайло Жирохов, історик

ПОНЕДІЛОК, 24 грудня

UA: СУСПІЛЬНЕ

6.00 М/с «Ведмеді-сусіди». 6.30, 7.10, 8.10, 9.10 Доброго ранку, Країно! 7.00, 8.00, 9.00, 21.00 Новини. 9.30, 11.45 Погода. 9.40 Т/с «Еліза».

1+1

6.30, 7.10, 8.10, 9.10 «Сніданок з 1+1». 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 16.45, 19.30 ТСН: «Телевізійна служба новин».

ІНТЕР

6.05, 22.05 «Слідство вели... з Леонідом Каневським». 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 «Новини».

Телеканал Україна

6.30 Сьогодні. Підсумки з Олегом Панютю. 7.30 Зірковий шлях. 10.00 Реальна містика.

UA: ЧЕРНІГІВ

6.00 Дешевий відпочинок. 6.30, 13.00, 18.05 Енеїда. 7.00 Концерт. 9.00 Своя земля.

ТРА «Новий Чернігів»

5.10, 15.25 Меломан. 5.40, 19.30 Культур-ревію. 6.00, 7.00, 19.00 Факт.

ВІВТОРОК, 25 грудня

UA: СУСПІЛЬНЕ

6.00 М/с «Ведмеді-сусіди». 6.30, 7.10, 8.10, 9.10 Доброго ранку, Країно! 7.00, 8.00, 9.00, 21.00 Новини.

1+1

6.30, 7.10, 8.10 «Сніданок з 1+1». 7.00, 8.00, 9.00, 19.30 ТСН: «Телевізійна служба новин».

ІНТЕР

6.05, 22.05 «Слідство вели... з Леонідом Каневським». 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 «Новини».

Телеканал Україна

7.00, 19.00, 1.30 Сьогодні. 8.00 Зірковий шлях. 10.00 Реальна містика.

UA: ЧЕРНІГІВ

6.00, 9.00 Дешевий відпочинок. 6.30, 13.00 Енеїда. 7.00, 1.00 Ранок. 9.30 Смаки культури.

ТРА «Новий Чернігів»

5.10 Архів душі. 5.20 Меломан. 5.45 Містечко. 6.00 Факт.

СЕРЕДА, 26 грудня

UA: СУСПІЛЬНЕ

6.00 М/с «Ведмеді-сусіди». 6.30, 7.00, 8.00, 9.00, 9.25, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Новини. 6.35, 7.05, 8.05, 9.05 Доброго ранку, Країно!

1+1

6.30, 7.10, 8.10, 9.10 «Сніданок з 1+1». 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 16.45, 19.30 ТСН: «Телевізійна служба новин».

ІНТЕР

6.05, 22.05 «Слідство вели... з Леонідом Каневським». 7.00 «Новини».

Телеканал Україна

6.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною. 7.00, 8.00, 9.00, 15.00, 19.00 Сьогодні.

UA: ЧЕРНІГІВ

6.00, 9.00 Дешевий відпочинок. 6.30, 13.00 Енеїда. 7.00, 7.35, 8.05, 8.35, 1.00 Ранок.

ТРА «Новий Чернігів»

5.10 Меломан. 5.35 Моя колекція. 5.45 Архів душі.

ЧЕТВЕР, 27 грудня

UA: СУСПІЛЬНЕ

6.00 М/с «Ведмеді-сусіди». 6.30, 7.00, 8.00, 9.00, 9.25, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Новини. 6.35, 7.05, 8.05, 9.05 Доброго ранку, Країно!

1+1

6.30, 7.10, 8.10, 9.10 «Сніданок з 1+1». 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 16.45, 19.30 ТСН: «Телевізійна служба новин».

ІНТЕР

6.05, 22.00 «Слідство вели... з Леонідом Каневським». 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 «Новини».

Телеканал Україна

6.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною. 7.00, 8.00, 9.00, 15.00, 19.00 Сьогодні.

UA: ЧЕРНІГІВ

6.00, 9.00 Дешевий відпочинок. 6.30, 13.00 Енеїда. 7.00, 7.35, 8.05, 8.35, 1.00 Ранок.

ТРА «Новий Чернігів»

5.05 Чернігів і чернігівці. 5.35 Архів душі. 6.00 Факт погоди.

П'ЯТНИЦЯ, 28 грудня

UA: СУСПІЛЬНЕ

6.00 М/с «Ведмеді-сусіди». 6.30, 7.10, 8.00, 9.00, 9.25, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Новини. 6.35, 7.05, 8.05, 9.05 Доброго ранку, Країно!

1+1

6.30, 7.10, 8.10, 9.10 «Сніданок з 1+1». 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 16.45, 19.30 ТСН: «Телевізійна служба новин».

ІНТЕР

5.45 «Слідство вели... з Леонідом Каневським». 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 17.40 «Новини».

Телеканал Україна

6.30, 7.10, 8.15 Ранок з Україною. 7.00, 8.00, 9.00, 15.00, 19.00 Сьогодні.

UA: ЧЕРНІГІВ

6.00, 9.00 Дешевий відпочинок. 6.30, 13.00 Енеїда. 7.00, 7.35, 8.05, 8.35, 1.00 Ранок.

ТРА «Новий Чернігів»

5.05, 5.45 Меломан. 5.35 Моя колекція. 6.00, 7.00 Факт.

СУБОТА, 29 грудня

UA: СУСПІЛЬНЕ

6.00, 9.35 М/с «Ведмеді-сусіди». 6.30, 7.10, 8.10, 9.10 Доброго ранку, Країно! 7.00, 8.00, 9.00, 21.00 Новини.

1+1

6.00, 19.30 ТСН: «Телевізійна служба новин». 7.00 «Гроші 2018».

ІНТЕР

5.30 Д/п «Подорожі в часі». 5.55 «Жди мене, Україна».

Телеканал Україна

7.00, 19.00 Сьогодні. 8.00 Зірковий шлях. 8.50 Т/с «Мама для Снігурки».

UA: ЧЕРНІГІВ

6.00 Дешевий відпочинок. 6.30, 9.30, 14.10 Енеїда. 7.00 М/с «Принцеса Сіссі».

ТРА «Новий Чернігів»

5.05, 19.30 Меломан. 5.35 Моя колекція. 5.45 Архів душі.

НЕДІЛЯ, 30 грудня

UA: СУСПІЛЬНЕ

6.00 М/с «Ведмеді-сусіди». 6.30, 7.10, 8.10, 9.10 Доброго ранку, Країно! 7.00, 8.00, 9.00, 21.00, 1.45 Новини.

1+1

6.00, 19.30 ТСН: «Телевізійна служба новин». 7.00 «Українські сенсації».

ІНТЕР

6.10 Х/ф «Черніці в бігах». 8.00 «Правила виживання. Спец-випуск».

Телеканал Україна

6.30 Сьогодні. 7.30 Зірковий шлях. 9.00 Т/с «Строк давнини».

UA: ЧЕРНІГІВ

6.00 Дешевий відпочинок. 6.30, 9.30, 20.00 Енеїда. 7.00 М/с «Принцеса Сіссі».

ТРА «Новий Чернігів»

5.15 Невідомий Чернігів. 5.45 Чернігів і чернігівці. 6.00 Факт дня погоди.

Table with 6 columns: Четвер 20 грудня, П'ятниця 21 грудня, Субота 22 грудня, Неділя 23 грудня, Понеділок 24 грудня, Вівторок 25 грудня, Середа 26 грудня. Each cell contains weather icons and temperature ranges (мін./макс.).

Advertisement for METALLOCHEREPICA PROFNASTIL. Includes text 'из первых рук', website 'www.profalians.cn.ua', and phone numbers: (0462) 917-444, (0462) 612-004, (096) 248-20-99.

